

QORTI ĊIVILI PRIM' AWLA

**ONOR IMHALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)**

**Seduta ta' nhar it-Tlieta
Erbgha u Ghoxrin (24) ta' Settembru 2024**

Rikors Numru 202/2022FDP

Fl-ismijiet

**Avukat Dottor Tonio Azzopardi
bhala mandatarju u in rappreżentanza ta'
Sureka Dullay, residenti fid-Danimarka**

vs.

MAPFRE Middlesea p.l.c.

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 10 ta' Marzu 2022 li permezz tiegħu r-rikorrent nomine talab is-segwenti:
 1. *Illi fl-20 ta' Ottubru 2014, waqt li Sureka Dullay kienet riekba bhala passiġġiera fuq motor cycle misjuq minn Jyrki Juhami Sinisalo, seħħ inċident tat-traffiku serju fi Triq l-Assedju l-Kbir, Valletta, li fih hija ġarrbet ġrieħi gravi u permanenti. Dak iż-żmien hija kienet impjegata ma' kumpanija lokali Lucky Dino Gaming Limited bhala "Casino Operation Co-ordinator".*
 2. *Illi permezz ta' ittra uffiċċjali preżentata fit-18 ta' April 2018 hija interpellat lil MAPFRE Middlesea plc biex iħallsu d-danni li ġarrbet b'riżultat ta' dan l-inċident.*
 3. *Illi fis-26 ta' April 2018, wara li l-kumpanija eżaminat ir-riżultanzi tal-proċess verbal li kopja tiegħu giet rilaxxjata mill-Avukat Ġenerali, is-soċjeta` intimata MAPFRE Middlesea p.l.c. liberament aċċettat ir-responsabbilita` għall-inċident ("we confirm that liability is being accepted*

*and accordingly we kindly ask you to submit your client's detailed and computed claim..."). B'hekk inholqot relazzjoni kontrattwali bejn il-kumpanija intimata u r-rikorrenti Sureka Dullay (ara s-sentenzi **Untours Insurance Agents Ltd għall-Qatar Insurance kif surrogata fid-drittijiet ta' Carmel Vella u l-istess Carmel Vella vs. Robert Azzopardi**, 23 ta' Jannar 2004, Qorti tal-Appell (Appell Ċivili 227/2002/1) mogħtija mill-Onor. Imħallef Philip Sciberras; **Alfred Ciantar vs. Godfrey Camilleri u martu Maria Teresa sive Marthese Camilleri u b'digriet tat-12 ta' Lulju 2005 giet imsejha fil-kawża l-kumpanija Montaldo Insurance Agency Limited bhala agenti u in rappreżentanza tas-soċjeta` estera American Home Assurance Company**, 30 ta' Ġunju 2011, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Ċitazzjoni Numru 427/2005) mogħtija mill-Onor. Imħallef, illum is-S.T.O. Prim Imħallef Mark Chetcuti).*

4. *Illi fis-26 ta' Awissu 2019, wara xi korrispondenza oħra, l-intimati MAPFRE Middlesea p.l.c. ikkonfermaw li kienu qegħdin jistennew id-dokumentazzjoni rigward din il-claim ("We confirm receipt of your email and await your client's detailed claim and supporting documentation."), u b'hekk, fis-sustanza, reġgħu kkonfermaw li kienu aċċettaw ir-responsabbilita`.*
5. *Illi sadanittant, Sureka Dullay kienet għadha qed tirċievi trattament barra minn Malta u anke sarilha intervent kirurgiku ieħor fid-Danimarka bejn is-7 ta' Jannar 2020 u d-29 ta' Mejju 2020 (ara rapport mediku ta' Mindaugas Mikuzis, Orthopaedic Surgeon, datat 16 ta' Frar 2021).*
6. *Illi fil-11 ta' Diċembru 2021, wara dan l-aħħar intervent kirurgiku, ir-rikorrenti ssottomettiet claim dettaljata u 'supporting documentation' kif giet mitluba tagħmel.*
7. *Illi fil-25 ta' Jannar 2022, is-soċjeta` intimata, wara li għal darba, tnejn, aċċettat ir-responsabbilita` (ara email datata 26 ta' Jannar 2022, mibgħuta minn Kenneth Camilleri, uffiċċjal responsabbli mill-claims, fejn jingħad "MMS accepted liability on the 26th April 2018"), irrepudjat ir-responsabbilita`, u permezz tal-avukati tagħha qalet illi l-perijodu preskrittiv kien ta' sentejn u għalhekk, skont hi, l-claim giet preskritta fit-termini tal-artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili (ittra datata 25 ta' Frar 2022).*
8. *Illi l-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili ma tapplikax fejn l-obbligazzjoni titnissel minn patt kuntrattwali jew obbligazzjoni li tixbaħha (**Improved Design Limited vs. Dr. Michael Gialanze**, 19 ta' Mejju 2005, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili; **Salvu Fenech vs. GlobalCapital Financial Management**, 21 ta' Ottubru 2019, Qorti tal-Appell), fost sentenzi oħra.*
9. *Illi l-attur nomine ppreżenta ittra uffiċċjali interpellatorja oħra fit-18 ta' Frar 2022 li biha sejjah lis-soċjeta` intimata biex tonora l-obbligazzjonijiet tagħha fit-termini tal-liġi in materja, wara li kienet diġa` aċċettat ir-responsabbilita`, iżda l-kumpanija baqgħet inadempjenti.*
10. *Illi l-imsemmija opposizzjoni abbużiva tas-soċjeta` intimata sabiex jiġu likwidati d-danni li garrbet Sureka Dullay wasslet illi l-vittma tal-imsemmi*

incident tat-traffiku jkollha tadixxi lil din l-Onorabbli Qorti biex tieġu dak li hija intitolata għalih skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi in materja ta' indennizz tramite l-kumpanija tal-assigurazzjoni tas-sewwieq. Fejn qabel is-soċjeta` konvenuta kienet lesta li tħallas indennizz skont il-liġi, issa qed tmur lura mill-obbligazzjoni liberament assunta minnha, billi tipprova tieġu xi vantaġġ minn disposizzjoni tal-liġi (l-artikolu 2153 tal-Kap 16) li lanqas biss japplika għall-każ preżenti.

11. *Illi l-ħsara psikoloġika li garrbet Sureka Dullay b'riżultat tal-inċident kompliet taggrava b'riżultat tar-rifjut da parte tas-soċjeta` intimata li tħallasha l-indennizz għal dan l-inċident li kissrilha ġisimha u ħajjitha.*
12. *Inoltre, issa hi saret ma tista' tagħmel xejn mingħajr għajjnuna estraneja. Minħabba f'hekk, hija ma tistax tagħmel l-hekk imsejha "activities of daily living" kemm-il darba ma jkollhiex għajjnuna, li, aktar ma tikber fl-eta`, iktar issir neċessarja.*
13. *Illi r-rikorrenti jixtiequ li s-soċjeta` konvenuta taċċetta li jkun hemm medjazzjoni ai termini tal-Kap. 474 tal-Liġijiet ta' Malta, u dan sabiex jiġi evitat li t-trauma kontinwata tkompli tikber u tħassrilha ħajjitha, minbarra saħħitha.*
14. *Għaldaqstant, tgħid is-soċjeta` intimata, prevja kwalsiasi dikjarazzjoni neċessarja u opportuna, u għar-raġunijiet premissi, għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:*
 - (1) *Tiddikjara illi s-soċjeta` intimata aċċettat ir-responsabbilita` fir-rigward tal-inċident fis-26 ta' April 2018, u konsegwentement assumiet liberament l-obbligazzjoni li tħallas l-indennizz dovut lill-vittima tal-inċident tat-traffiku Sureka Dullay.*
 - (2) *Tiddikjara wkoll illi fis-26 ta' Awissu 2019 is-soċjeta` intimata ikkonfermat li kienet qed tistenna d-dokumentazzjoni rigward din il-claim, u b'hekk, in effett, reġgħet ikkonfermat li kienet qed taċċetta r-responsabbilita`.*
 - (3) *Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-imsejmi rifjut abbużiv tas-soċjeta` intimata, billi tipprova tistrieħ fuq l-artikolu 2153 tal-Kap 16 li m'huwix applikabbli għal relazzjoni kuntrattwali, sabiex tirrifjuta li jiġu likwidati u mħallsa d-danni li garrbet Sureka Dullay, mhux ġustifikat skont il-liġi.*
 - (4) *Tiddikjara u tiddeċiedi għalhekk illi l-artikolu 2153 tal-Kap 16 mhux applikabbli għall-każ iżda li l-perjodu ta' preskrizzjoni applikabbli għaċ-ċirkostanzi preżenti huwa dak ta' ħames (5) snin, u dan skont ġurisprudenza kostanti kif hawn fuq indikata.*
 - (5) *Tillikwida għalhekk id-danni kollha konsegwenzjali sofferti mill-attriċi Sureka Dullay, kompriżi damnum emergens u lucrum cessans, inkluzi d-danni ammessi mil-Liġi fir-rigward ta' l-għajjnuna ta' Carer, kif ukoll id-danni għal ħsara psikoloġika permanenti.*

(6) *Tikkundanna lis-soċjeta` konvenuta biex tħallas lill-attriċi Sureka Dullay id-danni hekk likwidati, kif tinsab obbligata li tagħmel skont il-liġi.*

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-ittra tal-14 ta' Novembru 2017 u tal-ittra uffiċċjali numru 1313/2018 tat-18 ta' April 2018 u tal-ittra uffiċċjali numru 674/2022 tat-18 ta' Frar 2022.

Bl-imghax legali mid-data tal-preżentata tar-rikors odjern sad-data tal-pagament effettiv.

Is-soċjeta` konvenuta hija ngunta għas-subizzjoni.

2. Rat illi fl-24 ta' Marzu 2021, s-soċjeta' intimata Mapfre Middlesea p.l.c laqgħet għal dak mitlub billi qajjmet s-segwenti difiża:

Illi t-talbiet tar-rikorrenti għandhom jiġu miċħuda fit-totalita' tagħhom u dana għar-raġunijiet segwenti:

1. *Preliminarjament, illi l-Avukat Dottor Tonio Azzopardi għandu jressaq prova tal-mandat lili mogħti mingħand Sureka Dullay sabiex jintavola l-proċeduri odjerni kif ukoll l-ittra uffiċċjali innumerata 674/2022 tat-18 ta' Frar 2022;*
 2. *Fit-tieni lok u preliminarjament, illi it-talbiet tar-rikorrenti huma preskritti ai termini tal-Artikolu 2153 u kif ukoll tal-artikolu 2154 tal-Kodiċi Ċivili, Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta moqrija flimkien mal-artikoli rilevanti tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu tal-Liġijiet ta Malta; Illi kif ser jiġi ppruvat u elaborat fil-mori tal-proċediment fl-ebda ħin ma tnissel patt kontrattwali bejn l-eċċipjenti u Sureka Dullay bħalma hija tallega. Ma ntlahaq ebda ftehim esplicitu, ċar u univoku u magħmul fil-forma li trid l-liġi, kif tirrikjedi konstantament il-ġurisprudenza nostrana sabiex ir-relazzjoni bejn il-partijiet tkun konvertita minn waħda derivanti minn delitt għal waħda derivanti minn kuntratt;*
 3. *Illi fil-mertu u mingħajr ebda preġudizzju għall-premess, ir-rikorrent nomine għandu jressaq l-aqwa prova tad-danni realment subiti minn Sureka Dullay kawża ta' dan l-incident, in linea mal-prinċipju tar-restituzzjoni in integrum, mingħajr ebda židiet u esaġerazzjonijiet, bħalma hija esaġerata t-talba għall-ħlas ta' carer in vista li l-esponenti taf li m'huwiex veritier li l-istess Dullay ma tistax tagħmel atti tal-ħajja ta' kuljum kemm-il darba ma jkollhiex għajnuna;*
 4. *Salv eċċezzjonijiet ulterjuri permessi skont il-liġi;*
 5. *Bl-ispejjeż kontra r-rikorrenti.*
3. Rat illi fis-26 ta' Jannar 2023, wara talba tas-soċjeta' intimata sabiex tippreżenta eċċezzjonijiet ulterjuri, tali eċċezzjonijiet ulterjuri ġew ippreżentati, fejn s-soċjeta' intimata eċċepiet ulterjorment kif ġej:

Illi t-talbiet tar-rikorrenti għandhom jiġu miċhuda fit-totalita' tagħhom u dana wkoll għar-raġunijiet segwenti (u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet ġia mogħtija):

1. Ir-rikors promotur intavolat minn Dr. Tonio Azzopardi huwa null u mingħajr effett u dana in vista illi huwa ma kienx debitament awtorizzat illi jintavola l-istess rikors promotur u wisq inqas ma kien awtorizzat jaħlef il-kontenut tiegħu; Ili ladarba r-rikors ma kienx debitament maħluf, kwindi ma jistax jitqies bħala "rikors ġuramentat" kif rikjest mill-Artikolu 161 (1) tal-Kapitolu 12 u kwindi huwa null ai termini inter ail tal-Artikolu 164 tal-istess Kapitolu 12 illi jistipula:

164.(1) Bla ħsara għad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 175, ikun hemm nullità jekk kawża illi missha tingieb b'rikors ġuramentat jew b'rikors ta' appell minflok tingieb permezz ta' xi att ġudizzjarju ieħor;

2. Illi ladarba Dottor Azzopardi ma kienx debitament awtorizzat jintavola r-rikors promotur, huwa għandu jkun meqjus attur illegittimu ai termini tal-Artikolu 780 tal-Kapitolu 21 tal-Liġijiet ta' Malta illi jistipula:

780. L-eċċezzjoni dwar l-illegittimità tal-attur jew tal-konvenut tista' tingħata, meta l-wieħed jew l-ieħor huwa inkapaċi skont il-liġi biex joqgħod f'kawża, inkella biex iħarrek jew jiġi mħarrek fl-isem u fl-interess ta' haddieħor, mingħajr ma jkun awtorizzat skont il-liġi għaldaqshekk.

3. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri permessi skont il-liġi; .

4. Bl-ispejjeż kontra r-rikorrenti.

Provi

4. Rat id-dokumentazzjoni pprezentata mill-partijiet mal-atti fuq imsemmija.
5. Rat illi fis-seduta tad-19 ta' Mejju 2022, il-partijiet qablu illi jiġu deciżi l-eċċezzjonijiet imqajjma, sa dak iż-żmien, dwar preskrizzjoni.
6. Rat illi fit-22 ta' Awissu 2022, ir-rikorrenti nomine pprezenta prokura datata 6 ta' Lulju 2022 mogħtija lil Dr Tonio Azzopardi minn Sureka Dullay. (fol 46-47)
7. Rat illi fil-15 ta' Novembru 2022, is-soċjeta' intimata talbet (fol 49) sabiex tiġi awtorizzata tippreżenta eċċezzjonijiet ulterjuri wara illi rat il-prokura eżebita.
8. Rat illi fit-30 ta' Diċembru 2022, ir-rikorrenti nomine oġġezzjona għat-talba tas-soċjeta' intimata sabiex tressaq eċċezzjonijiet ulterjuri (fol 53) filwaqt illi tressaq dokumentazzjoni in sostenn tal-posizzjoni legali tiegħu. (fol 58-59)
9. Rat illi fid-9 ta' Jannar 2023, il-Qorti awtorizzat lis-soċjeta' intimata tressaq l-eċċezzjonijiet ulterjuri, ġia fuq riprodotti f'paragrafu 3.
10. Rat illi fl-14 ta' Frar 2023, il-Qorti indikat illi kien opportun illi jitressqu l-provi kollha dwar l-eċċezzjonijiet preliminari tal-preskrizzjoni kif ukoll tan-nullità tal-proċeduri,

sabiex jiġu deċiżi dawn iż-żewġ eċċezzjonijiet li kienu, min-natura tagħhom, preliminari.

11. Rat l-affidavit ta' **Kenneth Camilleri**, Claims Manager tas-soċjeta' intimata, ipprezentata fl-14 ta' Frar 2023 (fol 66 - 73) u rat id-dokumentazzjoni minnu pprezentata. (fol 74 sa 97)
12. Semgħet ix-xhieda in kontro eżami ta' Kenneth Camilleri mogħtija fit-3 ta' Ottubru 2023. (fol 102 sa 108)
13. Semgħet ix-xhieda ta' **Dr Tonio Azzopardi**, mogħtija fit-3 ta' Ottubru 2023 (fol 109 sa 110) u rat id-dokumentazzjoni minnu pprezentata.
14. Rat illi fit-3 ta' Ottubru 2023, il-kawża ġiet differita għas-sottomissjonijiet finali dwar l-eċċezzjonijiet preliminari, fejn kellha tibda s-soċjeta' intimata.
15. Rat is-sottomissjonijiet tas-soċjeta' intimata pprezentati fl-14 ta' Dicembru 2023.
16. Rat illi fit-22 ta' Frar 2024, ir-rikorrenti nomine pprezenta is-sottomissjonijiet tiegħu bil-miktub.
17. Rat illi fit-22 ta' Frar 2024, il-kawża ġiet differita għas-sentenza dwar l-eċċezzjonijiet ta' nullita' u ta' preskrizzjoni.

Fatti

18. Jirrizulta, mill-provi dokumentarji pprezentati quddiem dina l-Qorti, illi fl-20 ta' Ottubru 2014, seħħ incident awtomobilistiku meta mutur, misjuq minn ċerta Jyrki Juhani Sinisalo u assikurat mis-soċjeta' intimata Middle Sea Insurance, u li fuqu kienet qiegħda bħala passigġiera Sureka Dullay, habat go vettura oħra ġewwa l-Belt Valletta, liema Sureka Dullay hija klijenta ta' Dr Tonio Azzopardi illi in rappreżentanza tagħha huwa nieda l-proċeduri odjerni.
19. Jirrizulta illi, riżultat tal-incident, Sureka Dullay, li hija ta' nazzjonalita' Daniża, sofriet ġrieħi serji u permanenti, partikolarment f'saqajha x-xellugija, li llimitatilha konsiderevolment il-mobilita' tagħha u wasslet sabiex tgħix prinċipalment ġewwa 'wheel chair' filwaqt illi timxi distanza qasira bl-utilizz ta' krozzi.
20. Jirrizulta illi l-konsulent ortopediku Mr Thomas Azzopardi, mqabba minn Suleka Dullay, f'Jannar 2017, kien stabilixxa illi Suleka Dullay kellha dizabbilta' permanenti ta' 40%. (fol 9 sa 14). Dina ġiet ukoll konfermata mill-Konsulent tal-Kirurgija Plastika Ms Joseph E Briffa b'rapport tas-26 ta' Settembru 2017. (fol 15 sa 20)
21. Jirrizulta illi permezz ta' sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati datata 24 ta' Ottubru 2014, Jyrki Juhani Sinisalo, fuq ammissjoni tiegħu, instab ħati tal-akkużi kollha, fosthom illi kkawża ġrieħi serji u per durata fuq Sureka Sullay.
22. Jirrizulta illi, permezz ta' Ittra Uffiċċjali datata 24 ta' April 2015 mibgħuta lil Jyrki Juhani Sinisalo u lis-soċjeta' intimata, Sureka Dullay, tramite l-Avukat tagħha Dr Stefan Balzan, interpellathom sabiex jersqu għall-ħlas tad-danni. (fol 76)
23. Jirrizulta illi, sussegwentement, permezz ta' Ittra Uffiċċjali datata 18 ta' Ottubru 2017 mibgħuta lil Jyrki Juhani Sinisalo u lis-soċjeta' intimata, Sureka Dullay, għal darba

oħra, tramite l-Avukat tagħha Dr Stefan Balzan, interpellathom sabiex jersqu għall-ħlas tad-danni. (fol 79)

24. Jirrizulta illi, permezz ta' email datata 5 ta' Diċembru 2017, u ndirizzata lir-rikorrenti nomine Dr Tonio Azzopardi, Kenneth Camilleri, għan-nom tas-soċjeta' intimata, talab informazzjoni dwar danni pretiżi, mingħajr ma assumma responsabbilta' għall-akkadut. (fol 84)
25. Jirrizulta illi, permezz ta' Ittra Uffiċċjali datata 18 ta' April 2018, ir-rikorrent nomine, "bħala mandatarju speċjali ta' Sureka Dullay", interpella lis-soċjeta' intimata sabiex tammetti responsabbilta' w fin-nuqqas għarrafha illi ser jipproċedi fil-konfront tagħhom.
26. Jirrizulta illi, permezz ta' email datata 26 ta' April 2018, Kenneth Camilleri, għan-nom tas-soċjeta' intimata, ikkomunika ma' Dr Tonio Azzopardi fejn għarrfu bis-segwent: (fol 7)

*"With reference to the above mentioned motor vehicle accident and further to the conclusions of the magisterial enquiry and the judgment of the criminal court **we confirm that liability is being accepted** (sottolinjar tal-Qorti) and accordingly we kindly ask you to submit your client detailer and computer claim duly supported by the income tax returns for the years 2011, 2012, 2013 and 2014, medical disability reports and other relevant documentation which supports your client's claim."*

27. Jirrizulta illi, permezz ta' email datata 26 ta' Awissu 2019, wara korrispondenza mibgħuta minn Dr Tonio Azzopardi lil Kenneth Camilleri, il-kontenut ta' liema email ma giex mgħoddi lil dina l-Qorti, l-istess Kenneth Camillieri jgħid: (fol 8)

"We confirm receipt of your email and await your client's detailed claim and supporting documentation."

28. Jirrizulta illi, permezz ta' Ittra Uffiċċjali datata 18 ta' Frar 2022, ir-rikorrent nomine, "bħala mandatarju speċjali ta' Sureka Dullay", interpella lis-soċjeta' intimata sabiex tiddikjara jekk "se żżomm ferma mal-obbligazzjoni minnha assunta fis-26 ta' April 2018 u ripetuta fis-26 ta' Awissu 2019" w fin-nuqqas għarrafha illi ser jipproċedi fil-konfront tagħhom. (fol 96)

29. Jirrizulta illi permezz ta' email datata 16 ta' Frar 2022 (fol 59) mibgħuta lil Dr Tonio Azzopardi u min Sureka Dullay, ċerta Peter Arnt Nielsen wera l-qbil illi Dr Azzopardi kellu jibda minnufih proċeduri:

" ... legal action should be taken immediately on 18 February if MAPFRE Middlesea does not accept liability at the latest on Friday 18 February"

30. Jirrizulta illi fit-3 ta' Marzu 2022, Sueka Dullay bagħtet email (fol 58) fejn irringrazzjat lil Dr Azzopardi talli qed jieħu l-passi l-Qorti, filwaqt illi saħqet illi "thankyou for reassuring me that the Courts are here to help me."
31. Jirrizulta illi fl-4 ta' Marzu 2022, Dr Azzopardi kiteb lil Sureka Dullay fejn għarrafha illi kien lesta l-atti li kellhom jiġu pprezentati l-Qorti, li kopja tagħhom huwa għaddielha.

32. Jirrizulta illi fl-10 ta' Marzu 2022, ir-rikorrent nomine ippreżenta l-kawża odjerna fejn ir-rikorrenti nomine talab:
- a. Dikjarazzjoni illi s-soċjeta' intimata kienet aċċettat ir-responsabbilta' fis-26 ta' April 2018 u għalhekk ma tistax tistrieġ fuq preskrizzjoni ta' sentejn peress illi l-perjodu preskrittiv huwa ta' ħames snin.
 - b. Tillikwida d-danni kollha sofferti minn Sureka Dullay riżultat tal-inċident illi għalha fl-20 ta' Ottubru 2014.
 - c. Tikkundanna lis-soċjeta' intimata tħallas tali danni.
33. Jirrizulta illi fil-mori tal-proċeduri, fuq talba tas-soċjeta' intimata, ir-rikorrent ippreżenta prokura mażruġa a faavur tiegħu minn Sureka Dullay, debitament mahlufa u kkonfermata quddiem il-Qorti ta' Aarhus, id-Danimarka, fis-6 ta' Lulju 2022. (fol 46 – 48)
34. Jirrizulta illi lill-Qorti ma ngħatatilha ebda dokumentazzjoni u korrisondenza oħra għajr dik hawn fuq indikata.

Ikkunsidrat

35. Jirrizulta illi din il-Qorti, qabel ma tidhol fil-meritu tal-kawża inniffisha, giet mitluba sabiex tiddeċiedi ż-żewġ difiżi preliminari mqajjma mis-soċjeta' intimata, ossija s-segwenti:
- a. Li l-każ kien preskritt bit-trapass ta' sentejn a tenur tal-Artikolu 2153 u 2154 tal-Kodiċi Ċivili
 - b. Li r-rikorrenti nomine ma kellux il-prokura sabiex jniedi l-proċeduri odjerni, u għalhekk tali proċeduri kienu nulli.

• Proċeduri huma nulli

36. Jirrizulta illi s-soċjeta' intimata qiegħda tikkontendi illi Dr Tonio Azzopardi, fil-mument illi ppreżenta l-proċeduri odjerni, ma kellux il-prokura sabiex jippreżenta l-proċeduri quddiem dina l-Qorti bħala Mandatarju stante illi l-prokura illi ngħatalu, u li kopja tagħha giet ippreżentata quddiem dina l-Qorti, giet iffirmata u mahruġa fis-6 ta' Lulju 2022 (fol 47), filwaqt illi l-kawża odjerna giet ippreżentata fl-10 ta' Marzu 2022.
37. Jirrizulta, mill-banda l-oħra, illi r-rikorrenti nomine jishaq illi huwa dejjem kellu l-mandat da' parte ta' Sureka Dullay sabiex jaġixxi għan-nom tagħha, u għalhekk tali eċċezzjoni kellha tiġi miċhuda.
38. Il-Qorti tosserva illi, sa mill-bidu tal-korrisondenza illi kien hemm mas-soċjeta' intimata, ossija 5 ta' Diċembru 2017 (fol 84), is-soċjeta' intimata kienet ben a konoxxenza tal-fatt illi Dr Tonio Azzopardi kien qiegħed jaġixxi għan-nom tal-klijenta tiegħu Sureka Dullay.
39. Il-Qorti tosserva wkoll illi, fl-email datata 26 ta' April 2018, eżebita mir-rikorrenti flimkien mar-rikors promotur a fol 7, u li tiffirma l-baži kollha tal-azzjoni odjerna, is-

soċjeta' intimata kienet, għal darba oħra, ben konxja tal-fatt illi Dr Tonio Azzopardi kien qieghed jaġixxi għan-nom ta' Sureka Dullay. L-istess jingħad fl-email ta' l-istess soċjeta' intimata datata 26 ta' Awissu 2019, a fol 8.

40. Il-Qorti tosserva, finalment, illi Dr Tonio Azzopardi ippreżenta korrispondenza permezz ta' email skambjati bejnu u bejn Sureka Dullay, fi Frar u Marzu tas-sena 2022, fejn jidher ċar illi huwa kien awtorizzat sabiex jipproċedi bil-kawża odjerna.
41. Jirrizulta, għalhekk, illi jidher ċar li r-rikorrenti Dr Tonio Azzopardi kellu awtorizzazzjoni "verbali" sabiex ikun jista' jippreżenta l-proċeduri ordjerni għan-nom tagħha.
42. Jirrizulta illi, sussegwentement, fis-6 ta' Lulju 2022, tali awtorizzazzjoni giet uffiċċjalizzata permezz ta' Prokura uffiċċjali maħruġa ġewwa Aarhus, id-Danimarka.
43. Jirrizulta, għalhekk, illi huwa ċar illi Dr Tonio Azzopardi, kemm waqt l-iskambju ta' korrispondenza kif ukoll meta nieda l-proċeduri odjerni għan-nom ta' Sureka Dullay, kien debitament awtorizzat sabiex jagħmel dan.
44. Għaldaqstant, l-eċċezzjoni preliminari tas-soċjeta' intimata ppreżentata permezz ta' eċċezzjoni addizzjonali fis-26 ta' Jannar 2023, ma għandhiex mis-sewwa, u qed tigi miċhuda.

• **Talbiet preskritti a tenur tal-Artikolu 2153 u 2154 tal-Kap 16**

45. Jirrizulta wkoll illi s-soċjeta' intimata, fl-eċċezzjonijiet originali tagħha, kienet insistiet illi ma kien seħħ ebda patt kontrattwali, kif ikkontenda Dr Tonio Azzopardi nomine, u li t-talbiet rikorrenti kienu preskritti a tenur tal-Artikolu 2153 u 2154 tal-Kap 16 kif abbinati wkoll mal-artikoli rilevanti tal-Kapitolu 9, ossija l-Kodiċi Kriminali.
46. Jirrizulta illi r-rikorrenti nomine jikkontendi, mill-banda l-oħra, illi permezz ta' email datata 26 ta' April 2018 mibgħuta lilu minn Kenneth Camilleri, għan-nom tas-soċjeta' intimata, kien hemm aċċettazzjoni ta' responsabbiltà u għalhekk giet ikkreata relazzjoni kuntrattwali bejn is-soċjeta' intimata w Sureka Dullay, tramite l-Avukat tagħha, Dr Tonio Azzopardi, liema relazzjoni kienet soġġetta għall-perjodu preskrittiv ta' hames snin, u mhux ta' sentejn. Għalhekk, l-azzjoni ma' kinetx preskritta.

Ikkunsidrat

47. Fil-każ odjern, huwa essenzjali illi jiġi ben stabbilit il-baži tal-azzjoni odjerna – ir-rikorrent nomine jišhaq illi l-baži tal-azzjoni hija l-ammissjoni li skattat relazzjoni kuntrattwali filwaqt illi s-soċjeta' intimata tishaq illi hija l-inċident illi hija l-baži tal-azzjoni.
48. Ma għandu jkun hemm ebda kontestazzjoni dwar il-fatt illi l-inċident illi fih kienet involuta Sureka Dullay, u li riżultat tiegħu sofriet griċhi permanenti serji, seħħ fl-20 ta' Ottubru 2014.
49. Jirrizulta illi tali inċident, għalhekk, huwa l-baži tal-pretensjoni illi Sureka Dullay, tramite Dr Tonio Azzopardi nomine, għandha kontra s-soċjeta' intimata.

50. Jirrizulta ben stabbilit wkoll illi, kawċi għad-danni huma soġġetti għall-perjodu preskrittiv ta' sentejn, u di fatti 2153 u 2154 jipprovdu dan li ġejj:

2153.

L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' sentejn.

2154.

(1) Dwar il-preskrizzjoni tal-azzjoni ċivili għall-ħlas tal-ħsarat ikkaġunati b'reat, għandhom jitharsu r-regoli li hemm fil-Kodiċi Kriminali, għall-preskrizzjoni tal-azzjoni kriminali.

(2) Iżda, kull min jisraq haġa, jew isir pussessur tagħha bil-mezz ta' reat ta' frodi, jew xjentement jirċievi jew jixtri dik il-haġa, meta jaf li kienet misruqa jew akkwistata bi frodi, ma jista' jippreskriviha qatt, jgħaddi kemm jgħaddi żmien.

51. Jirrizulta, fil-każ odjern, illi l-azzjoni għal ħlas ta' ħsarat huma dak illi ġew ikkaġunati b'reat, ossija l-inċident ikkawżat minn Jyrki Juhani Sinisalo.

52. Jirrizulta illi, skond l-Artikolu 328 (b) tal-Kodiċi Kriminali,

Kull min, b'nuqqas ta' ħsieb, bi traskuraġni jew b'nuqqas ta' ħila fl-arti jew professjoni tiegħu, jew b'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti, jikkaġuna ħruq, jew jagħmel xi ħsara jew iħassar jew jgħarraq xi haġa, kif imsemmi f'dan is-Sub-titolu, jehel, meta jinsab hati:

...

(b) jekk minħabba f'hekk xi hadd ibati offiża gravi fuq il-persuna, li tkun iġġib il-konsegwenzi msemminjin fl-artikolu 218, il-piena ta' priġunerija għal żmien mhux iżjed minn sitt xhur jew multa mhux iżjed minn elfejn tliet mija u disgħa u għoxrin euro u sebgħa u tletin ċenteżmu (€2,329.37).

53. Jirrizulta, għalhekk, illi l-azzjoni għad-danni illi kellha Sureka Dullay fil-konfront tas-sewwieq tal-mutur kif ukoll l-assikurazzjoni ta' l-istess mutur, ossija is-soċjeta' intimata, kellha ssir fi żmien sentejn.

54. Jirrizulta illi t-trapass ta' tali perjodu jista' jiġi miksur, kif tipprovdi l-Kodiċi Ċivili.

55. Jirrizulta, di fatti, illi a tenur tal-Artikolu 2128,

Il-preskrizzjoni tinkiser ukoll b'kull att ġudizzjarju pprezentat fl-isem tas-sid jew tal-kreditur, innotifikat lill-parti li kontra tagħha wieħed irid li ma jhallix timxi l-preskrizzjoni, u li minnu jkun jidher biċ-ċar illi s-sid jew il-kreditur bi ħsiebhom iżommu l-jedd tagħhom.

56. Jirrizulta illi wara l-inċident tal-20 ta' Ottubru 2014, Sureka Dullay interpellat lis-soċjeta' intimata sabiex tersaq għall-ħlas tad-danni permezz ta' Ittra Uffiċjali datata 24 ta' April 2015.

57. Jirrizulta illi sussegwentement, Sureka Dullay reġgħet interpellat lis-soċjeta' intimata fit-18 ta' Ottubru 2017 – wara t-trapass ta' sentejn.
58. Jirrizulta, madanakollu, illi fil-5 ta' Diċembru 2017, is-soċjeta' intimata, mingħajr ma aċċettat ebda responsabbilta', talbet għall-kwantifikazzjoni tat-talba – din il-Qorti ma hijiex mgħarrfa jekk tali rikjesta gietx onorata.
59. Jirrizulta, iżda, illi fit-18 ta' April 2018, ir-rikorrenti nomine baġhat Ittra Uffiċċjali fejn interpellat lis-soċjeta' intimata sabiex tersaq għal-likwidazzjoni tad-danni.
60. Għandu jingħad illi tali interpellazzjoni saret wara illi l-perjodu preskritt ta' sentejn kien ġia skada. Madanakollu, permezz ta' email datata 26 ta' April 2018, Kenneth Camilleri aċċetta responsabbilta' għan-nom tas-soċjeta' intimata w talab illi jiġu kkwantifikati d-danni.
61. Hawnekk, il-Qorti tosserva illi l-perjodu preskrittiv tat-talba għad-danni ta' Sureka Dullay reġa' beda jgħaddi mil-ġdid, u dana peress illi, a tenur tal-Artikolu 2133 tal-Kap 16,

Il-preskrizzjoni tinkiser jekk id-debitur jew il-pussessur jagħraf il-jedd tal-parti li kontra tagħha dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja.

L-Artikolu 2136 tal-Kap 16 imbagħad jipprovdi dan li ġej:

(1) Meta l-preskrizzjoni tiġi miksura, iż-żmien li jkun għadda qabel ma jgħoddx għal biex wieħed jippreskrivi.

(2) Iżda, il-preskrizzjoni tista' tibda miexja mill-ġdid.

62. Jirrizulta, għalhekk illi l-perjodu ta' sentejn kien jiskadi fis-26 ta' April tas-sena 2020.
63. Jirrizulta wkoll illi, f'dik il-perjodu, id-dinja kienet milquta bil-pandemija Covid 19, u l-perjodi preskrittivi kienu ġew sospiżi, għal xi żmien, minħabba fl-egħluq tal-Qrati w l-impossibbiltà' illi partijiet joħorġu minn darhom.
64. Jirrizulta, iżda, illi sat-18 ta' Frar 2022, ma sar xejn, u kien biss fit-18 ta' Frar 2022, illi r-rikorrenti nomine interpella lis-soċjeta' intimata, sabiex tiddikjara jekk hijiex “*se żżomm ferma mal-obbligazzjoni minnha assunta fis-26 ta' April 2018 u ripetuta fis-26 ta' Awissu 2019.*” (fol 96)

Ikkunsidrat

65. Jirrizulta illi r-rikorrenti nomine, kemm fir-rikors promotur, kif ukoll fis-sottomissjonijiet eruditi tiegħu, jikkontendi illi s-soċjeta' intimata aċċettat ir-responsabbilta' u għalhekk obligat ruhha illi tonora r-rikjesta ta' Sureka Dullay, bir-rizultat illi dan kien jammonta għal obbligu kuntrattwali.
66. Dina l-Qorti, madanakollu, tqis illi ma tistax taqbel ma' tali sottomissjoni.
67. Il-Qorti tosserva, di fatti, illi l-email tas-26 ta' April 2018, ma tistax titqies bħala obbligazzjoni kuntrattwali bejn is-soċjeta' intimata w il-klijenta tar-rikorrent nomine, iżda għandha titqies unikament bħala ksur tal-perjodu preskrittiv kif pprovdut fl-Artikolu 2133 hawn fuq ġia riprodott.

68. L-email fl-ebda mod ma tista' titqies bhala ftehim kuntrattwali ġdid bejn is-soċjeta' intimata u Sureka Dullay, u di fatti, jirriżulta ċar illi ebda figuri ta' kumpens ma ġew msemija u offerti, tant illi s-soċjeta' intimata stiednet lir-rikorrenti nomine jgħaddi dokumentazzjoni in sostenn tat-talba ta' Sureka Dullay, liema dokumentazzjoni ma jidhirx illi qatt waslu, lanqas fis-26 ta' Awissu 2019, meta b'email oħra, is-soċjeta' intimata reġgħet stiednet lir-rikorrenti nomine jgħaddi "*your client's detailed claim and supporting documentation.*" (fol 8)
69. Il-Qorti tirrileva illi l-email tas-26 ta' April 2018 kienet ta' konfort għal Sureka Dullay, peress illi minkejja li, teknikament, il-perjodu ta' sentejn kien ġia għadda, kif fuq ġia deskritt, is-soċjeta' intimata kienet madanakollu disposta taċċetta responsabbilta' u tagħti kumpens, purche' tingħata dokumentazzjoni dettaljata – jidher illi tali dokumentazzjoni ntbagħtet fil-11 ta' Diċembru 2021, u dana kif jistqarr Kenneth Camilleri fl-affidavit tiegħu (fol 66), meta l-perjodu ta' sentejn kien ilu li skada.
70. Ir-rikorrenti jikkontendi illi l-azzjoni odjerna hija bbażata fuq obligazzjoni kuntrattwali milhuqa mas-soċjeta' intimata – madanakollu, tali obligazzjoni kuntrattwali ma teżistix. Kienet teżisti talba għad-danni illi l-perjodu preskrittiv tagħha ġie miksuri bl-email datata 26 ta' April 2018, u l-bażi tal-azzjoni odjerna hija prettament wahda ta' danni rizzultanti minn incident awtomobilistiku, u xejn aktar!
71. Għalhekk, il-Qorti tqis illi t-tieni eċċezzjoni tas-soċjeta' intimata għandha mis-sewwa u timmerita illi tiġi milqugħa.

KONKLUŻJONI

Il-Qorti,

Wara illi rat l-atti u semgħet x-xhieda;

Wara illi rat is-sottomissjonijiet tal-abbli difensuri tal-partijiet;

Tgħaddi biex tiddeċiedi l-vertenza billi:

Tiċhad l-eċċezzjonijiet ulterjuri tas-soċjeta' intimata mressqa fis-26 ta' Jannar 2023 (fol 61);

Tilqa' t-Tieni eċċezzjoni tas-soċjeta' intimata, u għalhekk, filwaqt illi:

Tiddikjara illi t-talbiet rikorrenti huma preskritti a tenur tal-Artikolu 2154 tal-Kodiċi Ċivili;

Tiċhad it-talbet rikorrenti kollha.

Il-Qorti tqis illi kull parti għandha tbaġhti l-ispejjeż tagħha.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)
Imħallef

Rita Sciberras
Deputat Registratur